

Äripäev: Väike metsik Ida-Euroopa võitleb rahapesuga

26. Nov 2015

2017. aasta juulist peab klient olema veelgi rohkem valmis vastama panga ebamugavatele küsimustele, sest jõustub Euroopa Liidu direktiiv, mis nõuab senisest täpsemat infot, kelle raha kontole laekub ja kes on konto omanik.

Täna kutsus Eesti Pangaliit kokku ümarlaua “Milleks pangale kliendi andmed?”. Kuigi kõik vestlusringis osalejad kinnitasid, et tegemist ei ole millegi erakordse ega uuega, vaid nn nõude tunne oma klienti jätkuga. 2017. aasta keskel hakkab kehtima Euroopa Liidu senisest karmim neljas direktiiv, mille kohaselt tuleb klientidel pankade suhtes veelgi avatum olla.

Riikliku taustaga isikud kõrgema tähelepanu alla

Uue direktiiviga on suurima tähelepanu all riikliku taustaga isikud, näiteks riigikogu liikmed, ministrid, president ja kaitseväe ülemjuhtaja. Muu hulgas muutuvad riikliku tähtsusega isikuteks ka nende lähedased. Nende puhul peab pank järgima tugevdatud hoolsuskohustust, sest tegemist isikutega, kes on kõrgendatud korruptsiooniriskiga.

Samuti on kõrgendatud riskigrupp mitteresidendid ning e-residendid. Swedbanki vastavuskontrolli juht Andrus Hinrikus selgitas, et nende puhul on otsustusmehhanismid, kas üldse lepingut sõlmida, keerulisemad. Lepinguid sõlmides jälgib pank nende tehinguid tähelepanelikumalt. Samuti teeb pank regulaarselt hindamise selle kohta, kas kliendisuhet jätkata või mitte.

Päevavalgele kistakse tegelik kasusaaja

Muu hulgas muutub aina keerulisemaks oma tegevuse varjamine. Kui seni on nii mõnigi äriimees end peitnud illegaalse varisiku või legaalse variisiku ehk advokaadi selja taha, siis kahe aasta pärast tuleb see info avaldada. Rahapesu andmebüroo juht Aivar Paul märkis, et kuigi pole veel teada, kuidas see hakkab välja nägema ning kellel on infole juurdepääs, on plaanis lisada äriregistrisse tegelik kasusaaja.

Ka praegu peavad pangad teadma, kes on firma tegelik kasusaaja ning Panama *offshore*-firma taha panga eest end peita ei õnnestu. Küsimusele, kuidas välistada seda, et klient esitab valeandmed, märkisid panga esindajad, et pangad ei tugine ainult kliendiinfole.

Hinrikus rääkis, et rahapesuga võivad tegeleda nii eraisikud kui ka äriisikud. Seaduse, mis nõuab kliendilt andmete pärimist ja nende regulaarset uuendamist, eesmärk on tekitada profiil, mille alusel hinnata, kas tehingud vastavad tegevusele või mitte. Pank ei saa ülimat privaatsust nõudvale kliendile selles suhtes vastu tulla. „Pank peab seadust järgima,“ ütles Hinrikus.

Finantsinspektsiooni juhatuse esimees Kilvar Kessler märkis, et pankade roll kuritegevuse vastu võitlemisel on ülioluline. „Viimane number oli kaks triljonit USA dollarit. Kogu maailmas pestakse raha, keegi meist ei taha, et finantssektor sellele kaasa aitaks,“ ütles Kessler. Ta rõhutas, et rahapesu seadus pole ainult Eesti eesmärk, vaid see on rahvusvaheline eesmärk, mida peavad täitma kõik finantsasutused. Küll aga märkis ta, et küsimuse all võib olla, kuidas teemat selgitatakse. Ta tõi näiteks lennujaama kontrolli, kus hambapasta tuub ei tohi olla suurem kui 75 ml, ent kontrollis ei küsi enamasti keegi, miks ei tohi olla suurem hambapasta tuub. „Täidetakse ühiskonnas kokkulepitud reegleid, loomulikult põhjustab see ebamugavusi, see on paratamatu,“ nentis Kessler.

Paul selgitas, et 2017 aastal jõustuv direktiiv muudab pankade elu ja seeläbi klientide elu veelgi ebamugavamaks. Sisuliselt on vestlusringis osalejate hinnangul võimatu klientidele läheneda individuaalselt. „See mida pank teadma peab, pole midagi erilist. Vaja on teada, kes on see isik leti või elektroonilise kanali taga ja mis rahadega see klient opereerib. Pangal on kohustus andmeid koguda ja kliente klassifitseerida. Ja siis igale kliendigrupile õiget ja vastavat monitooringut teha,“ selgitas Paul.

Seni on pangad küsinud kliendiandmeid vabatahtlikkuse printsiibil ning vahel ka teiste teenuste vahel. Kes täna andmeid ei esita, selle konto tuleb pankadel seadusest lähtuvalt sulgeda.

Kessleri hinnangul on panganduses võitjad need, kes suudavad klientidelt andmete küsimise kõige valutumaks teha. Hinrikus selgitas, et pangad on juba praegu võtnud kasutusele meetmeid, mis peaksid kliendile andmete esitamise mugavamaks tegema. Näiteks esitatakse andmete uuendamiseks juba eeltäidetud vorm, välistatakse teatud päevad kui toimub suur arvete maksmine, samuti teatud kellaajad. Hinrikuse sõnul tekitavadki enamasti probleeme olukorrad, kus ei suudeta ette näha, et kliendil on kiire.

Eesti pole erand

Paul rõhutas, et Eesti pole erand, kõik riigid on huvitatud maksutulu kodus hoidmisest, korruptsiooni teel riisutud raha kättesaamisest. Muu hulgas märkis ta, et riigid mitte ainult ei tegele rahapesu tõkestamise, vaid ka korruptsiooni tõkestamisega.

Kessler kinnitas, et pangad nii ei tee, et seadusest tuleneva kohustuse sildi all kogutakse infot turunduslikel eesmärkidel. „Eesti pangad on väga tulid. Meie pangad hoiavad neid asju lahus,“ hindas Kessler.

Kui kakskümmend aastat tagasi oli inimestel suhtumine, et pangas olev raha on inimese enda raha ja inimese enda asi, mis infot selle kohta väljastatakse, siis nüüd on Pauli sõnul olukord muutunud. Ta märkis, et kuigi pank hoiab kliendi raha, peab pank vastutama ja võtma rahaga kaasnevad riskid. Kui pank on seotud rahapesuga või süüdistatakse teda ennast rahapesus, lõpetavad korrespondentpangad koostöö ning siis peab pank uksed sulgema. „Kui USA pank lõpetab Eesti pankadega korrespondentsuhted, siis Eesti pangad dollarimakseid teha ei saa. Ma ei kujuta ette panka, mis ilma selleta suudaks elada,“ arutles Paul.

Inimestele, kes suuri rahasummasid oma kontole ei kanna, ent peavad sellest hoolimata oma andmeid esitama ning neid ka regulaarselt uuendama, soovitasid vestlusingis osalejad rahulikku meelt ning võtta seda kui loogilist protsessi.

Danske Banki tegevjuht ja Balti panganduse juht Ivar Pae rõhutas, et see on normaalne pikaajaline ärisuhe ning ei tohiks olla tülikas oma andmed üle vaadata. „Need on baasküsimused, nagu kontaktandmed ja mõni isiklik küsimus juurde,“ ütles ta.

Hinrikus märkis, et inimesed ei peaks kartma, et keegi nende esitatud isiklikke andmeid kuritarvitab. „Kui kellegi tekib see huvi, siis järgmisel päeval see inimene enam pangas ei tööta,“ lubas ta. Eesti rahapesu kaks murekohta

- **Musta raha transiit läbi Eesti**

- Musta raha transiit on rahapesu andmehüüde juhi Aivar Pauli sõnul enamasti idasuunaline. Rahavood on mõlemas suunas ning skeemid on olemuslikult erinevad. Eestiga käib tema sõnul ka kaasas paratamatult ajalugu, see, et olime NSV Liidu riik, jääb meie taagaks tema hinnangul vähemalt 50 aastaks. „Me oleme väike, metsik Ida-Euroopa,“ nentis Paul.

- **Must raha küberkuritegudes**

- Paul tõi näiteks, et küberkuritegude teel omastatakse näiteks Saksamaa või Kanada pangakontodel olev raha, ning see toimetatakse Eesti pangakontode kaudu edasi.

Kommentaari

- Peame olema tublimad kui teised
- Aivar Paul, rahapesu andmehüüde juht
- „Me oleme väike metsik Ida-Euroopa, väljapoole on meie kuvand teistsugune, kui me tegelikult oleme, seetõttu me peame olema tublimad kui teised, just korrespondentsuhete

koha pealt. Me oleme väike turg. Kui rahapesu lõhn on tunda, siis keskmisel Ameerika pangal on lihtsam juhe välja tõmmata. Eesti rahapesu tõkestamise olukord on selline, et võime rahul olla."

Äripäev 25.11.2015

<http://www.aripaev.ee/uudised/2015/11/25/vaike-metsik-ida-euroopa-voitleb-rahapesuga> [1]

Allikas URL:

<https://www.aki.ee/et/uudised/meediakajastus/aripaev-vaike-metsik-ida-euroopa-voitleb-rahapesuga>

Lingid:

[1] <http://www.aripaev.ee/uudised/2015/11/25/vaike-metsik-ida-euroopa-voitleb-rahapesuga>